

Záróbeszéd a fiatal gazdák országos szövetségének éves kongresszusán

A fiatal gazdák szakszervezetének éves kongresszusán fölszólaló szakszervezeti vezetők arra hívták föl Stéphane Le Foll miniszter figyelmét, hogy:

- a termelők képtelenek költségeik emelkedését érvényesíteni a nagy kereskedelmi láncokkal szemben,
- az uniós előírások sok esetben túlzó franciaországi alkalmazása és a termelésre rakódó, vállalhatatlanul magas terhek miatt a termelők nagyon komoly versenyhátrányba kerültek uniós társaikkal szemben,
- a gazdálkodók szerint a KAP-reform intézkedéseit nagy körültekintéssel kell alkalmazni, ellenkező esetben fölborulhat a francia mezőgazdaság törékeny belső egyensúlya,
- a tárcának nem szabad figyelmen kívül hagynia a belső szakmai és érdekképviselési erőviszonyokat, amiket a legutóbbi kamarai változások is megerősítettek.

A fiatal gazdálkodók szakszervezetének ([Jeunes Agriculteurs](#), JA) országos, sorrendben 47. kongresszusát az idei évben Metz-ben (Moselle megye) rendezték június 4-6. között. A zárónap a szokások szerint a szakmai meghívottak számára is nyitott volt, az eseményt záró hivatalos beszédek – köztük Stéphane Le Foll miniszter fölszólalását – az alábbiakban összefoglalóját külön anyagban foglaljuk össze. (A „*Consommer autrement demain*”, azaz szabad fordításban „a jövő megváltozott fogyasztási szokásai” címet viselő kerekasztal-beszélgetés, mint tematikus rész összefoglalóját külön anyagban adjuk közre.)

Lévén az idei év a családi gazdaságok éve a világban, a kongresszuson szót kapott **Gérard Renouard**, az AFDI ([Agriculteurs français et développement international](#)) elnöke és két szenegáli gazda is. Renouard kifejtette, a családi gazdaságok szerepe a jövőben is megkerülhetetlen lesz a Föld népességének élelmezésében és a vidéki társadalmi és gazdasági struktúrák fönntartásában. A közvélekedéssel ellentétben a családi gazdaság szerinte nem egy idejétmúlt struktúra, ellenkezőleg, modern, a jövőt garantáló eszköz mindenütt a világban, amivel rugalmasan át lehet hidalni az időszakos gazdasági nehézségeket, ami robusztusabb, a szélsőségekkel jobban dacoló termelési módot tesz lehetővé. A családi gazdaságok szerepe megkerülhetetlen a vidéki munkahely-teremtésben, de elengedhetetlenek a társadalom szempontjából fontos értékek, hagyományok átadásában is. Kifejtette, a családi gazdaságok megerősítésére, szerepének elismertetésére és a gazdálkodói tevékenység, mint szakma elfogadtatása érdekében az AFDI egy [16 fejlődő országra kiterjedő programot indított](#).

Mbaye Ndiaye Deme, a szenegáli [CNCR](#) (*Conseil National de Concertation et de Coopération des Ruraux*) fiatal gazdák kollégiumának alelnöke fölszólalásában kiemelte, a legfontosabb föladatuk a termőföldek védelme és olyan birtokpolitika támogatása, ami első helyen a termelőknek biztosítja a munkájukhoz és megélhetésükhöz szükséges földet, megakadályozza a helyiek érdekeivel élesen ellentétben álló termőföld-privatizációt. A CNCR jelenleg 28 szenegáli szakmai szervezet tömörít, az általa összefogott fiatalok egyre aktívabb szerepet játszanak a mezőgazdaság ügyeinek előrevitelében. **Amadou Sow**, a CNCR fiatal gazda kollégiumának főtitkára a szövetkezés fontosságát emelte ki, ami a szenegáli gazdák körében is nagyon komoly szerepet tölt be.

A hivatalos beszédek sorában elsőként szót kapó **Xavier Beulin**, az [FNSEA](#) elnöke köszöntőjében utalva a januári kamarai választásokra aláhúzta annak szükségességét, hogy az egyre nehezebb gazdasági és társadalmi helyzetben a közhatalom tartsa tiszteletben az ágazati erőviszonyokat és azokkal az érdekképviselési szervezeteket tárgyaljon első helyen és érdemben, akik valóban reprezentatív képviselői az ágazatnak. *(Ez burkolt nehezményezése*

*volt annak, hogy a tárca tavaly nyáron hivatalba lépett új vezetése a korábbi gyakorlathoz képest jóval nagyobb figyelemben részesíti az úgynevezett „kisebbségi” szakszervezeteket, azaz a *Coordination rurale*-t, a *Confédération paysanne*-t és a *Modef*-et.)*

Az aktualitásokat illetően Beulin úgy fogalmazott, a klimatikus szélsőségek miatt a zöldség és gyümölcsstermelők helyzete a legnehezebb, egyrészt azért, mert a rossz idő miatt nem csak a kultúrák késnek, hanem a fogyasztás is visszaesett, idény nyáron pedig minden bizonnyal komoly értékesítési problémák is lesznek. Másrészt a csökkenő bevételek és a rossz idő miatti még nagyobb költségek okán a gazdaságok anyagi helyzete méginkább instabillá vált, ami ebben a nagy kézimunka-igénnyel járó ágazatban az átlagosnál is súlyosabb következményekkel jár.

Xavier Beulin szerint három nagyon fontos területen kell minél előbb és érdemben cselekedni, ezek közül első helyen a mezőgazdasági termékek árának kérdése áll. Mint fogalmazott, komoly várakozással néznek a gazdasági modernizációs törvény ([*Loi de modernisation de l'économie*](#), *LME*¹) tervezett reformja elé, aminek során a kormány ki kívánja egyenlíteni a termékpálya egyes szereplői közötti egyenlőtlenségeket. Megjegyezte, sajnálatos módon egyelőre nem találtak ennél jobb megoldást arra, hogy a kereskedelmi partnerekkel fönntartott viszonyt kiegyensúlyozottabbá lehessen tenni, ezért számítanak arra, hogy a kormány be is tudja ezeket tartatni. Nagyon komoly problémának tartja, hogy a jelenlegi elosztási viszonyok között a háztartások által élelmiszerre költött minden száz euróból csak 7,50 jut a termelőkhez. Üdvözölte viszont azt az uniós döntést, ami elismerte a szakmaközi szervezetek jogait, amiktől azt remélik, hogy újabb lendületet kap a termelők szerveződése. Ehhez kapcsolódva a kongresszus napirendjén szereplő orientációs jelentés témájáról, azaz a szakszervezetek jövőjéről csak röviden szolt, méltatva a szövetkezetek fontosságát és megértve a fiatalok azon törekvéseit, hogy saját jövőjük érdekében szeretnének bizonyos reformokat ezek működésében, irányításában.

Másik komoly kérdés a normák és költségek kérdése, ami szerinte az egyes uniós tagországokat másként és másként érintik, az uniós előírások francia értelmezése szerint pedig az itteni gazdák saját országuk előírásai miatt kerülnek nagyon komoly versenyhátrányba uniós társaikhoz képest. Kifejtette, végre érdemi lépésekre van szükség, szavakból nem lehet megélni és ezektől még nem javul a francia mezőgazdaság helyzete. A most készülő új mezőgazdasági törvénynek is csak akkor van értelme, ha komoly ambíciókat fogalmaz meg, teret ad az innovációnak és érdemi forrásokat is biztosít a tervek megvalósításához.

A KAP reformja kapcsán kifejtette, az FNSEA részéről támogatják, hogy adott termékek és régiók esetében a támogatások egy része továbbra is kapcsolt maradjon. A zöldítésnek pragmatikusnak és ésszerűnek kell lenni, mondta, elismerik továbbá a konvergencia szükségességét is. Ennek azonban lassúnak, progresszívnek kell lennie annak érdekében, hogy egyik évről a másokra ne okozzon olyan töréseket, amik javíthatatlanul megingatják az ágazat nagyon törekeny egyensúlyát. Elengedhetetlen a kríziskezelési eszközök megtartása, mert csak ezekkel lehet az esetleges klimatikus, állat- és növény-egészségügyi, piaci krízisek esetén lépni.

Aláhúzta, a fiatalok pályakezdését az első és a második pillérből is támogatni kell, mert nem csak az indulás, de a gazdaságok megerősödése is nagyon fontos. Leszögezte, az FNSEA-nál kifejezetten figyelni fognak arra, hogy a második pillér regionalizálása során ne alakuljon ki 22, más és más regionális vidékfejlesztési politika az országban, mert az alapjaiban ingatná

¹ LOI n° 2008-776 du 4 août 2008 de modernisation de l'économie

meg az ágazatot – kitartanak amellett, hogy szükség van egy országos szinten meghatározott, a régiók szintjén követendő iránymutatásra, stratégiára.

Emlékeztetette az egybegyülteket, június 23-án az FNSEA országos megmozdulást szervez Párizsba annak érdekében, hogy nem csak a politika, de a lakosság figyelmét is az állattenyésztés kritikus helyzetére. Azt az üzenetet szeretnék átadni minél többek számára, hogy nem lehet egy globális és mindenütt érvényes, alacsony termelői árról beszélni, ellenkezőleg, ára van mindazon, a mezőgazdasággal szemben támasztott környezetvédelmi és társadalmi elvárásnak, amit a gazdákkal szemben támasztanak. Kitért az USA-val és Kanadával folytatott szabadkereskedelmi tárgyalásokra, itt aláhúzta, arra kell törekedni, hogy meg lehessen őrizni az európai és ezen belül a francia termékek identitását.

Stéphane Le Foll miniszter jelenlétében elmondott beszédében **Julien Charpentier, a JA Moselle megyei elnöke** úgy fogalmazott, úgy látják, hogy a KAP fejlődésével párhuzamosan az állattenyésztés helyzete egyre inkább megrendült, legyen szó bármelyik termékpályáról. Nem látják biztosítottak a fiatal gazdák akadálytalan pályakezdését sem, azzal együtt, hogy köszönhetően a szakszervezeti erőfeszítéseknek is, ezen a területen sokkal több induló pályán marad, mint a nemzetgazdaság többi területén indult vállalkozás. Hozzátette, az idej klimatikus szélsőségek miatt a megyében is több száz hektárnyi vetést tett tönkre árvíz, az időjárás pedig nem tette lehetővé, hogy ezeken a parcellákon június eleje előtt bármit is újravessenek. A helyzet elsősorban azok számára katasztrofális, ahol az állatok takarmány-szükségletét biztosították volna a kipusztult kultúrák.

Joris Baecke, a fiatal gazdák európai szövetségének (CEJA) elnöke beszédében elismerését fejezte ki a JA tagja által végzett munkáért, ami egyértelműen alapja annak a hatékony képviselőnek, amit a JA európai szinten fölmutat. Kifejtette, az európai döntéshozóknak mindenképpen figyelembe kell venniük a fiatal gazdák elvárásait, amit elsősorban a gazdák generációváltása terén fogalmaztak meg már 2010-ben Dacian Cioloş-nak. Most kell lépni, nem 2020-ban, hangsúlyozta, mivel már jelenleg is aggasztóan alacsony a fiatal és túl magas az idős gazdák aránya az európai gazdatársadalomban. Franciaországban a gazdák korfája valamivel jobb, mint az uniós átlag, ezzel együtt kérte Stéphane Le Foll minisztert, hogy maga is minden lehetséges eszközzel támogassa a fiatal gazdák pályakezdését támogató uniós politika alakítását. A CEJA szerint ezen a téren egységes európai összefogásra van szükség, valamint koherenciát kell teremteni az első és második pillér támogatásai között. Meg kell erősíteni a második pillér pályakezdést szolgáló eszközeit, az első pillér terhére pedig olyan támogatásokat kell indítani, ami kifejezetten a fiatal gazdák esetében segíti a hektikus piaci ingadozások okozta következmények tompítását. Zárszavát Le Foll miniszternek címezve arra kérte a tárcavezetőt, a miniszterek tanácsában tegyen meg minden tőle telhetőt, hogy a Bizottság és az EP által egyaránt támogatott, az első pillérből az összes európai fiatal gazdának támogatást adandó intézkedés a miniszterek támogatását is megkapja.

François Thabuis, a JA országos elnöke a hagyományos záróbeszédben a miniszter figyelmét első helyen a fiatal gazdák pályakezdésének körülményeire hívta föl. Hangsúlyozta, lehetővé kell tenni, hogy minden fiatal gazda azonos esélyekkel induljon, csökkenjenek az ezzel kapcsolatos fölösleges adminisztrációs terhek, megszűnjenek az idejétmúlt elvárások (pl. az SMI - *surface minimum d'installation* -, azaz a pályakezdéshez szükséges minimális terület), szabályok és kérte, hogy a köztársasági elnök által bejelentett „generációs szerződés” terjedjen ki a birtok-átadásra is, ahogy François Hollande erre legutoljára május elején tett ígéretet. Thabuis azt kérte a minisztertől, hogy erősítse meg, a tárca kész teljesíteni a

köztársasági elnök ígéretét. Természetesen fölívta a figyelmet a munkabért terhelő és túlzó mértékű közterhekre, valamint arra az ellentmondásra, hogy miközben a népegészségügyi programok a zöldség-gyümölcs fogyasztás növelését szorgalmazzák, szinte lehetetlen ezen a területen pályakezdő fiatal gazdát találni. Határozott lépéseket sürgetett annak érdekében, hogy a tejár emelésével kapcsolatosan elhatározottakat minden piaci résztvevő alkalmazza, nem lehet megengedni, hogy legyenek olyan földolgozók, akik továbbra is megrövidítik a termelőket.

A KAP kapcsán aláhúzta a fiatalok támogatásának szükségességét, a piaci folyamatok stabilizálásának fontosságát, a zöldítés ésszerű és pragmatikus megközelítésének elengedhetetlen voltát.

Thabuis emlékeztette arra a minisztert, hogy a JA az FNSEA-val közösen megnyerte a kamarai választásokat, a közös munkát tovább fogják folytatni és arra kérte a minisztert, „*ne féljen őket is használni*” a mezőgazdaság jövőjének biztosítása érdekében. Aláhúzta, elfogadhatatlan számukra az a kiegyenlítési törekvés, amit a miniszter a különböző szakszervezetek finanszírozása terén hajt végre. Idézte a köztársasági elnököt, aki két prioritást fogalmazott meg – az igazságot és a fiatalok támogatását – azt szeretnék, ha a miniszter is ezek szellemében viszonyulna hozzájuk.

Az agroökológiai program kapcsán úgy fogalmazott, nem ellenzik az elképzelést, de azt velük együtt kell megvalósítani, a jelek viszont azt mutatják – pl. a nitrát-direktíva szigorítása -, hogy csak az elvárások és kötelezettségek nőnek. Úgy vélte, a miniszteri program csak akkor lehet sikeres, ha az alternatív termelési módokhoz egy teljesen más fogyasztási szokásrendszer kapcsolódik, ahol többek között csökken a kereskedelmi láncok erőfőlénye is.

Stéphane Le Foll miniszter egyetértett azzal, hogy szükség van a gazdálkodói generációváltást támogató egységes európai politikára, mivel ettől (is) függ az uniós mezőgazdaság jövője. Ezen túllépve az uniós agrárpolitikának számos más területét is fölül kell vizsgálni, mondta, ezek között első helyen említette a támogatások termeléstől való elválasztásának gyakorlatát, amiről szerinte néhány év alatt bebizonyosodott, hogy az állattenyésztés hanyatlását idézte elő. Meggyőződése, hogy a zöldítés, a környezetvédelem, a konvergencia terén is egységes uniós gyakorlatra van szükség, ellenkező esetben a tagországok közötti verseny torzul, amit nem lehet megengedni. Síkra szállt a Dantin-jelentésben foglaltak mellett és szorgalmazta, hogy olyan kríziskezelési rendszere legyen az EU-nak, amit nem csak akkor lehet működésbe hozni, ha már nagyon nagy a baj, hanem korábban, akár megelőző szándékkal is. A konvergencia kapcsán aláhúzta, annak idején Franciaország a történelmi alapon nyugvó kifizetéseket választotta, most viszont létható, hogy emiatt számos problémával kell szembenézni a kiegyenlítés során, a folyamatnak pedig sajnos nem csak nyertesei, hanem vesztesei is lesznek. Kifejtette, nagyon nehéz igazságos döntést hozni a gabonatermelők és az állattenyésztők között, de meg kell tenni, és úgy kell végrehajtani a támogatások újraelosztását, hogy fönnttartható legyen a francia mezőgazdaság sokszínűsége – ezt szolgálja az első 50 hektárnak juttatni tervezett magasabb támogatási összeg is. Mindezt csak akkor lehet sikeresen végrehajtani, ha a gazdálkodók közötti szolidaritás működik, ha működnek a kollektív szakmai rendszerek, ebben az esetben remélhető lehet, hogy mindenki sikeresen alkalmazkodik a megváltozott körülményekhez.

Biztosította a gazdákat arról, hogy nem lesz 22 különböző regionális fejlesztési politika, lesz egy egységes nemzeti „iránymutatás”, amiben, húzta alá, megkülönböztetett figyelmet fordítanak arra, hogy a fiatal gazdák pályakezdését az egész országban ugyanazon elvek mentén lehessen támogatni. Egyetértett azzal, hogy fölül kell vizsgálni a pályakezdési támogatás igénybe vételének föltételeit, többek között a már említett SMI intézményét, ami

nem lehet egyedüli értékmérője annak, hogy a fiatal által készített pályakezdési projekt életképes-e vagy sem. Kifejtette, ét kell tekinteni a birtokpolitika irányításának rendszerét is – ideértve a SAFER-ek működését – annak érdekében, hogy támogatni lehessen a fiatalok pályakezdését, ki lehessen szűrni a nem kívánatos mértékű vagy burkolt birtokméret-növelési törekvéseket. Nem zárkózik el attól, hogy a mezőgazdasági vállalkozási formák – elsősorban a GAEC-ek – is igénybe vehessenek támogatásokat, de ennek az kell hogy legyen az alapvető föltétele, hogy ezt a társas vállalkozást kizárólag a gazdálkodók alkossák, külső tőke abban ne vehessen részt². Ami a szövetkezési rendszerrel kapcsolatos JA-javaslatokat illeti, azok közül számosat hajlandó komoly megfontolás tárgyává tenni.

A környezetvédelmet, környezetgazdálkodást illetően arra az álláspontra helyezkedett, hogy nem kizárt, nem jó a kérdés megközelítése, mivel elsősorban eszközöket kérnek számon a termelőkön ahelyett, hogy először a célokat és módszereket határoznának meg. Ezzel együtt ki nem mondva, de érzékeltette, a tárca semmiképpen nem fog visszakozni a „*produire autrement*” program végrehajtása terén, azaz föltett szándékuk az agroökológia térnyerésének előmozdítása – ahogy korábban a köztársasági elnöki kabinetben ezzel kapcsolatosan fogalmaztak, a „szelíd erőszaktól sem visszariadva”.

Utolsónak hagyta a miniszter a szakszervezetek támogatásának kérdését, nem vitatva, hogy ennek negatív következményei voltak a JA-ra nézve, ám aláhúzta, a cél az érdekképviseletek súlyával arányos, igazságos finanszírozási rendszer megteremtése volt, ez nem irányulhatott és nem is irányult egyik szakszervezet ellen sem. Igyekezett a hallgatóságot arra ösztönözni, hogy minden lehetséges, számukra nyitott lehetőséget használjanak ki annak érdekében, hogy céljaik, terveik eléréséhez finanszírozási többlet-forrásokat találjanak.

A miniszter a kongresszust követően meglátogatott egy helyi gazdaságot is, ahol a gazdálkodókkal és a szakmai szervezetek képviselőivel röviden áttekintette az ágazatot érintő problémákat.

A Metz közelében (Les Étangs) található, 217 hektáros gazdaságot két fiatal gazda, Colin SCHERTZ és Yves HOSCHAR (GAEC) működteti, egyikük fölsőfokú technikus, másikuk technológiai mérnöki diplomával rendelkezik. Fő tevékenységük a tejtermelés a Bongrain cég számára, a 163 hektárnyi legelő és a 54 hektárnyi szántó a Prim’Holstein (90 tehén) és Salers fajtákra (20 tehén) alapozott állat-állomány takarmány-szükségletét hivatott kielégíteni (*abrákot egyáltalán nem adnak, szerintük a hús minősége ezért valóban különleges*). A Prim’Holstein teheneket fejik, a Salers-eket csak a szaporulat nevelésére tartják. A hímvárú szaporulatot és a tenyésztésbe be nem vont üszöket fajtától függetlenül hizlalják és két éves koruk előtt értékesítik – a Salers-ek esetében előfordul, hogy a fiatal nőivarú állatokat három éves korukban tenyészállatnak adják el. A két fiatal együttesen 770 ezer liternyi tejkvótával rendelkezik, de bővítésben a kvótarendszer megszűnése után sem gondolkodnak, mivel a Bongrain több tejet nem fog később sem átvenni, saját infrastruktúrájuk pedig eredetileg is csak 400 ezer literes termelésre készült. A saját tejfeldolgozás szerintük érdemben nem hozna számukra több bevételt, továbbá olyan beruházásokat tenne szükségessé, amiket nem tudnak kigazdálkodni. A tavalyi és idej kedvezőtlen időjárás miatt anyagi helyzetük egyébként is romlott, ennek oka egyrészt abban keresendő, hogy tavaly sokkal gyengébb minőségű takarmány termelt, ami a tehenenkénti éves 9500 literes tejhozamot 8300 literre csökkentette. Ehhez járult a termelési költségek emelkedése és a tejár csökkenése, az idej év kedvezőtlen

² A GAEC jelenleg egy speciális francia mezőgazdasági vállalkozási forma, ami az EU más tagállamaiban ismeretlen, így az uniós jogrend is csupán annexe-ben említi. Stéphane Le Foll a kongresszust követő farmlátogatása során kifejtette, azon dolgoznak, hogy a GAEC teljes jogú, elismert mezőgazdasági vállalkozási forma legyen.

időjárása miatt pedig 30 hektár kukoricát már biztosan újra kell vetniük. A munkabérrel spórolni már nem tudnak – korábban három gazda és egy állandó alkalmazott alkotta azt a csoportot, ami az összes munkát elvégezte, mára ketten maradtak és nincs pénzük alkalmazott fölvetelére.

Stéphane Le Foll a gazdáknak elmondta, a mezőgazdasági kereskedelmi kapcsolatok mediátora (*médiateur des relations commerciales agricoles*) által áprilisban bejelentett, azonnali hatályú 25 euró/ ezer literes tejár-emelés végrehajtására nagyon komoly figyelmet fordítanak, személy szerint pedig bízik abban, hogy az új-zélandi aszály miatt a tejár tartósabb emelkedésnek indul. Véleménye szerint a tejárat egyre inkább a globális folyamatok határozzák meg, a lokális folyamatok ezt egyre kevésbé befolyásolják – a világ egyik részén történő események kihatnak a Föld más pontjain zajló piaci folyamatokra is. Megegyezte, az európai mezőgazdaságnak megvan az a hatalmas előnye az ausztrál, amerikai vagy éppen új-zélandi agrártermeléssel szemben, hogy a termelők – többek között az öntözésnek köszönhetően – képesek bizonyos határon belül kompenzálni a klimatikus szélsőségek hatását, ezért a termelés szintje sokkal stabilabb.

A megyei kamarai elnök szerint az elmúlt 20-30 évben a gazdák helyzete folyamatosan romlott, az országban pedig jelentősen csökkent a munka becsülete – mára a gazdák azon kevesek közé tartoznak, akiknél ez még számít és nem adják föl, de pénz nélkül a végtelenségig ez nem folytatható. A miniszter egyetértett azzal, hogy az elmúlt évtizedekben lezajlott jogalkotási folyamatoknak (is) köszönhetően mára minden kockázatot az egyes gazdaságoknak kell viselniük, ami tovább nem tartható. Szerinte ezen a helyzeten fog segíteni a mezőgazdaság jövőjéről most készülő törvény, ami ezeket a terheket megosztja, szétteríti a tágan vett ágazat egészére.

A miniszter megjegyezte, a jelenlegi helyzetért a mostani kormány csak minimális mértékben tehető felelőssé, a folyamatok zöme korábban indult el, a kritizált jogszabályok jelentős részét nem ők alkották, csak „örökölték” azokat. Ilyen például a Finistere megyében kialakult helyzet, ahol a Doux baromfiföldolgozó csődje mellett sertésvágóhídi krízissel és egy csőd szélén álló norvég lazacfeldolgozó bedőlésével kell szembenézniük, ezek csak itt 800-1000 munkahelyet veszélyeztetnek és meg kell találni a lehető legkevesebb munkahely föláldozásával járó megoldást.

Visszatekintés

Stéphane Le Foll a Doux-csoport csődje kapcsán emlékeztetett arra, hogy ez a cég volt az, ami a kétezres évek elején nagyon komoly brazil befektetésekbe kezdett, cserben hagyva a francia termelőket – a kormány most mégis igyekezett segítséget adni, de ezt kizárólag a munkavállalók érdekében tette. Bő egy évtizedet visszatekintve az időben, a Doux kapcsán Le Figaro Economie melléklete már 2002. június 15-én, a francia baromfiágazat egyre mélyülő válságával foglalkozó cikkében írta, hogy a legnagyobb francia és egyben európai baromfifeldolgozó, a Doux csoport az év június elején bezárta brie-i üzemét (Finistère megye). Az eset az ágazati szakszervezetekben azt a félelmet erősítette, hogy ez még csak a kezdet – és ennek okát egyértelműen a brazil és thaiföldi, mindenkinél olcsóbb áron ám minden állategészségügyi garancia nélkül értékesített baromfi inváziójában látták. Ez a tendencia pedig mindenekelőtt Bretagne-t sújtotta, ahol a francia baromfiágazat 60%-a található.

Bő két évvel később a Sarthe Agricole et Rurale 2005. január 7-i száma arról cikkezett, hogy a francia gazdasági élet szereplői mennyire ambivalens módon viszonyulnak a MERCOSUR-megállapodáshoz. Amíg ugyanis szavakban küzdöttek a megállapodás ellen, addig a gyakorlatban egyre több francia cég jelent meg pl. Braziliában, mint befektető. A cukoriparban érdekelt Tereos-csoport mellett a másik hatalmas brazil francia befektető a **Doux-csoport** volt, akik 2005. elejére már több üzemüket bezárták Franciaországban, főleg Bretagne-ban. Abban az évben Brazília jelenti a világ harmadik legnagyobb baromfihús-piacát Kína és az USA mögött, de nagyon komoly gazdasági érdekek húzódnak meg az export mögött is – Brazília szinte verhetetlenül alacsony áron tud exportra baromfit kínálni.

2012-re viszont nyilvánvalóvá vált –és ezt a Doux csödvédelemben menekülése bizonyította - hogy a 2000-es évek elején a brazilai terjeszkedés miatt sokat bírált cég stratégiája nem volt megalapozott, ellentétben az [LDC-](#)

vel, ami elsősorban a franciaországi eredetű, földrajzi (AOP, IGP) és/vagy minőségi (Label Rouge) árujelzővel ellátott termékek fejlesztésére helyezte a hangsúlyt már a nyolcvanas évek végén.

Somogyi Norbert, Párizs